

KLF Fjørfe

Columbiegg

nr. 2 - 2012 egg

Fôrbytte, temperatur, strø, smittebeskyttelse og annet sommernyttig

I dette Columbiegget kan du lese om smittebeskyttelse, temperatur/fôropptak og annet sommeraktuelt. Fokus rettes også på når det passer å bytte fôrslag og hvor viktig strøet er for den frittgående flokken.

Smittebeskyttelse

Helsetilstanden til norske fjørfe er god, men å opprettholde dette krever effektive smittebarrierer. Har du utenlandsk arbeidshjelp på gården i sommer eller har du selv vært i utlandet: Husk at dere skal ha gjennomført kroppsvask og sko- og klesskift før dere går inn i hønehuset. Har du vært i kontakt med husdyrhold i utlandet skal du vente 48 timer før du går inn i hønehuset (72 timer hvis du har vært i kontakt med fjørfe i land der det er utbrudd/mistanke om utbrudd av alvorlig, smittsom fjørfesjukdom).

En god smittesluse står også sentralt i å bevare den gode fjørfehelsen. Smitteslusa skal være riktig utformet (tett til gulv og helst med mellomsoner). Den må også brukes riktig – av alle, og hver eneste dag!

Helsetjenesten for fjørfe har utarbeidet en ny plakat der dette er beskrevet. Plakaten bør henges opp i tilknytning til slusa. Den skal være distribuert til alle produsenter via slakteri eller eggpakkeri, ta kontakt med din varemottager om du mangler denne plakaten.

Fôrbytte – ingen hast!

Avlsmessig framgang, bedre fôr og godt management har sammen med en gunstig helsesituasjon i Norge ført til høy og stabil eggproduksjon. Ser vi på verpekurvene er de lengre og flatere enn noen gang tidligere. Verpehøner har tradisjonelt vært såkalt "fasefôret", dvs. at man byttet til svakere fôr, (mindre protein og energi) utover i verpeperioden. Men med den høye produksjonen vi har sett de siste par årene er det mange produsenter som har hatt dårlig erfaringer med å bytte fôrslag for tidlig. Ved et for tidlig bytte ser man en nedgang eller stagnasjon i eggvekta, noen ganger kan også verpeprosenten påvirkes. En tenker da på en mer varig nedgang enn en forbigående endring akkurat i tilvenningen til nytt fôr.

Det kan derfor i flere flokker være behov for å benytte "topproduksjonsfôret" (handelsnavn Toppverper, Harmoni Verpetopp, Egg 100) lenger enn 30-35 uker, som er det tidspunktet fôrfirmaene ofte anbefaler for skifte til vanlig verpefôr.

Vanlig verpefôr (det vi før i tiden kalte Fase 1-verpefôr, eksempler på handelsnavn er Egg 1, Harmoni Stabil, Egg 105) er hovedfôret. Dette kan i mange flokker med hell beholdes ut hele produksjonsperioden. Bytte til svakere fôr (Fase 2-fôr med handelsnavn Egg 2, Harmoni Honnør, Egg 110S) har vært anbefalt fra 45-50 ukers alder, men dette frarådes i mange flokker. Dette grunnet den høye produksjonen som må understøttes med et "godt nok" fôr til å kunne opprettholdes.

Selv om verpeprosenten synker, øker eggvekta, så produksjonen av eggmasse (VP% x eggvekt) kan være den samme, og sågar være økende. Det er også slik at nedgang i verpeprosent ikke skyldes at alle hønene verper litt mindre, men at noen har gitt seg og andre fortsetter for fullt. Disse topp-produsentene må understøttes av et fôr med tilstrekkelig innhold av protein og energi. I praksis er derfor "fase 2-fôret" stadig mindre i bruk. Økende andel klinete/skitne egg kan imidlertid være et tegn på at hønene får for mye protein (skilles da ut med gjødsla), og man bør bytte til et svakere fôr. I flokker med lav produksjon og høyt nok fôrforbruk kan det også være et alternativ. Diskutør med din fôrkonsulent hva som gir det beste resultatet for din flokk!

Før i tiden byttet vi fôrslag etter alder på hønene, dette var ikke alltid like fornuftig da produksjonen kunne være svært ulik fra flokk til flokk selv om de hadde samme alder. Etter dette lå fokuset på å bytte fôr ved en bestemt gjennomsnittlig eggvekt. Men to flokker med lik eggvekt kan ha høyst ulik verpeprosent. Med dagens lange, flate verpekurver er det altså en god idé og studere formen på verpekurven og mengden eggmasse som blir produsert før en foretar et fôrbytte. Generelle anbefalinger for bytte av fôrslag kan være et utgangspunkt, men hver flokk bør altså vurderes særskilt før en bytter.

Sommervarme

Sommervarmen står forhåpentligvis for døren og selv om vi mennesker setter pris på den, kan det være verre for hønene, i alle fall for eggproduksjonen. Den mest optimale temperaturen for verpehøner er ca 21°C. Ved lavere temperaturer må høna "fyrer med fôr" og øker dermed sitt fôropptak. Ved høyere temperaturer går fôropptaket ned. Redusert fôropptak er ikke gunstig for produksjonen og eggvekta er som regel det som rammes først. Vurderer man for eksempel å bytte fôrslag bør dette følges utsettes til etter varmeperioden.

Ved innsett og oppverping i en varmeperiode løpes enda større risiko: Hønene er inne i en avgjørende utviklingsfase og er avhengig av et tilstrekkelig fôropptak og vektutvikling for å kunne stå løpet ut i en krevende verpeperiode.

I varme perioder kan også skallkvaliteten bli dårligere. Dette skyldes dels et lavere fôropptak (høna får i seg mindre mengde kalsium), dels at høna gjennom å pese kvitter seg med CO₂ som trengs for dannelsen av kalsiumkarbonat (eggskallets hovedbestanddel). Dette kan forsøkes kompensert med tilskudd av skjellsand eller kalkstein, alternativt bruk av fôrslag som inneholder mer kalsium.

Øvrige tiltak mot sommervarme og lavt fôropptak kan være:

- Stille inn temperaturen slik at den tillates å falle mest mulig om natten, da er det en liten buffer i huset i forhold til oppvarming i løpet av dagen.
- Kjører en ekstra fôring, eller mellom fôringer kjøre kjeden litt fram slik at hønenes oppmerksomhet trekkes mot fôrtroa. Litt helt korn eller litt skjellsand i fôrtroa er snadder og kan gi økt interesse. Vær også obs på fôrets struktur, for mjølete fôr gir ytterligere redusert fôropptak.
- Dusjing av rom/høner (se eget punkt)
- Sjekke at ventilasjonsanlegget fungerer som det skal og at det er fritt for støv og annet som kan redusere kapasiteten.
- Tenk gjennom: Hvis noe svikter eller strømmen går: Virker alarmen? Oppfattes alarmen av de som vet hva som må gjøres? Virker nødstrømsaggregatet?

Dusjing av dyrerom

Flere produsenter har fått montert vannforstøvningsanlegg i husene. Dette kan gå automatisk eller det kan styres manuelt. Noen setter for eksempel dette på en liten stund før de selv skal inn i dyrerommet, dette bidrar til å redusere støvet i lufta. I tillegg virker det kjølede på varme dager. Fjørdrakta kan lett bli tørr og fjørene litt "sprikete" i varmen. Hønene plukker lettere på fjør som tørre og som stikker litt ut framfor på ei glatt, fin fjørdrakt. Sommerstid er det altså gunstig for fjørdrakta å heve luftfuktigheten. I buranlegg kan man gjerne spre litt vann på veggene og i gangene mellom burrekkene. Når vannet fordampes synker temperaturen og fuktigheten øker. Dette fungerer imidlertid best om golvet er relativt rent (nykostet), vann i kombinasjon med mye støv skaper lett en utrivelig grøt.

Strø – hvor mye skal det være?

I frittgående driftsform skal dyra ha tilgang på strø fra dagen de settes inn i huset. I forhold til å forebygge golvegg bør dette strøet ikke være for tykt i starten, inntil 1 cm er tilstrekkelig. Bygger strøet seg mye opp i løpet av innsettet er det fare for økning i antall golvegg. Det er også fare for at hønene klarer å gjemme unna egg i strøet. Strølag tykkere enn ca 5 cm kan derfor gjerne spås ut noen ganger i løpet av innsettet. Men la det ligge igjen nok til at hønene fortsatt kan bade seg i strøet.

Det er imidlertid ikke bare aktuelt å fjerne strø, man bør tilføre strø også! Strøet blir fort grått og småkornete og kjedelig. Strør man på noen bøtter med ny kutterflis får hønene straks mer å gjøre med å hakke og skrape og bade seg i strøet. Slik sysselsetting er viktig for å forebygge

fjørplukking. Hønene spiser også dette strøet, og det er langt å foretrekke at de fyller nebbet med strø enn med naboens fjør. Så noen bøtter med flis bør ut til hønene, gjerne daglig på ettermiddagsrunden, i alle fall et par ganger i uka. Kråsestein, skjellsand, helt korn, høy/halm er andre egnete måter å sysselsette hønene på.

Da gjenstår bare å ønske både fjørkledde og fjørløse en riktig god sommer!

Oslo, 27.juni 2012

Marlene Furnes Bagley
Fagsjef egg/fjørfe

Tlf: 95 26 91 09 marlene@kjottbransjen.no

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, Fred Olsens gate 5, 0152 OSLO